

سرشناسه: هاشمی، سیدمهدی - ۱۳۶۲
 عنوان و نام پدیدآور: ذکرمبارک: مصحف آموزشی تفسیر و مفاهیم قرآن کریم: سوره‌های
 مائدہ تا توبه/تحقیق و پژوهش سیدمهدی هاشمی، حسین صدیقی؛ ترجمه حسین
 انصاریان؛ تهیه و تنظیم مؤسسه فرهنگی
 قرآن و عترت نورالثقلین.
 مشخصات نشر: قم: آیه نور، ۱۳۹۴.
 مشخصات ظاهیری: ۲۲ ص ۲۹×۲۲ س.م.
 شابک: ۹۷۸-۰-۹۵۶۹۵-۰۰-۶
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 عنوان دیگر: مصحف آموزشی تفسیر و مفاهیم قرآن کریم: سوره‌های مائدہ تا توبه.
 موضوع: تفاسیر شیعه-- قرن ۱۴
 موضوع: تفاسیر(جزء ۷)
 موضوع: تفاسیر(جزء ۸)
 موضوع: تفاسیر(جزء ۹)
 موضوع: تفاسیر(جزء ۱۰)
 شناسه افزوده: صدیقی، حسین
 شناسه افزوده: انصاریان، حسین، ۱۳۲۳ -، مترجم
 شناسه افزوده: انتشارات نورالثقلین
 رده بندی کنگره: BP ۹۸ / ۵۲۳۸۱۳۹۴
 رده بندی دیوی: ۲۹۷ / ۱۷۹
 شماره کتابشناسی ملی: ۳۹۳۴۷۲۶

ذکرمبارک (۲)

مصحف آموزشی تفسیر و مفاهیم قرآن کریم - جلد دوم

(سوره‌های مائدہ، انعام، اعراف، اనفال و توبه)

ترجمه: استاد حسین انصاریان
 تهیه و تنظیم: مؤسسه فرهنگی قرآن و عترت نورالثقلین
 تحقیق و پژوهش: سید مهدی هاشمی، حسین صدیقی
 طرح جلد و صفحه آرایی: سید قاسم سیدیان

نوبت چاپ: پنجم / ۱۴۰۲

شمارگان: ۳۰۰۰

۱۵۰ ~

ناشر: مرکزنشرآیه نور

قم، خیابان شهدا (صفاییه)، کوچه ۲۴، بخش فرعی سوم - ساختمان نورالثقلین

تلفن تماس: ۰۲۵-۳۷۸۳۹۴۷۴

پایگاه اینترنتی: www.shop.salamquran.ir - www.salamquran.ir

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

باورهایی ما این است که قرآن، مقدس‌ترین و ارزشمندترین گفتار است که حقایق نهفته در فطرت بشر را بیدار ساخته و خیرو برکت آن، پیوسته و لایزال، در تمام اعصار و قرون جاری است: «وَهُنَّا ذَكْرٌ مبارَكٌ أَنْزَلْنَاهُ» (انبياء، ۵۰)۔

قرآن، شفابخش دردهای دل و مایه‌ی نزول رحمت الهی است: «وَتَبَرُّلُ مِنَ الْقُرْءَانِ مَاهُو شَفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ» (اسراء، ۸۲)۔

هدایت‌گر به سوی خیر و اندزربای پارسایان است: «هَذَا يَأْنُ لِتَائِبِينَ وَهَذِهِ رَحْمَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ» (آل عمران، ۱۳۸)۔

کتاب مبارکی که برای «تذکر» و «تدبر» نازل شده است: «كَتَبْ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكُمْ كَلِمَاتٍ لَّذِيقَةً أَبَيْتُهُ وَلَذِكْرُ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ» (ص، ۲۹)۔

به راستی، راه انس با این کتاب عزیز چیست؟

چگونه می‌توان معارف این کتاب را در زندگی به کار برد؟

روش مطالعه‌ی سریع تفسیر قرآن و تدبیر آن چیست؟

این پرسش‌ها بارها از سوی مشتاقان معارف قرآنی مطرح شده است. در پاسخ به این نیاز مهم و ضروری، طرح تدوین مصحف ویژه‌ی ترجمه، تدبیر و تفسیر قرآن کریم با عنوان «ذکر مبارک» توسط مؤسسه‌ی فرهنگی قرآن و عترت نورالثقلین پی‌ریزی شد. این کار با

استفاده از تجارب اساتید بزرگوار ترجمه و تفسیر و پس از آزمودن طرح‌های گوناگون در خصوص آموزش تفسیر و تدبیر قرآن، آغاز گردید که به فضل الهی حاصل این تلاش‌ها اکنون تقدیم عاشقان کلام وحی می‌گردد.

مخاطبان این اثر، عموم مشتاقان معارف قرآنی و به ویژه حافظان قرآن می‌باشند که آشنایی ابتدایی با زبان عربی دارند و به دنبال توسعه تعمیق آشنایی با زبان قرآن و آموختن ترجمه و مفاهیم آن هستند.

مزایای این اثر:

۱. تنظیم وارانه‌ی مطلوب قرآن

در این اثر کوشیده شده است تا متن قرآن به گونه‌ی طراحی شود که حدّاً کثر کارایی را برای عموم مشتاقان تلاوت قرآن فراهم نماید. به همین منظور، تصویری واضح و خواناً از قرآن با رسم الخط کم علامت مطابق با قرآن های رایج ۱۵ سطري در میان صفحه قرار داده شده است تا سبب سهولت تلاوت قرآن برای عموم گردد. هم چنین، صفحات فرد و زوج قرآن های رایج، درست مخویش و توضیحات مربوط به آن در صفحه‌ی مقابل گنجانده شده است. این کار موجب شکل کمی بهتر و دقیق صفحات در ذهن حافظان قرآن می‌گردد.

۲. ترجمه‌ی گویا و روان

به سبب سهولت درک مطلب و آشنایی اجمالی مخاطبان با فضای کلی آیات، بخش ترجمه‌ی آیات، به صورت مجزا و با قلمی خواناً آورده شده است. ترجمه‌ی برگزیده این اثر نیز، ترجمه‌ی حجت الاسلام والملیمین «استاد حسین انصاریان (زید عزه)» می‌باشد که به جهت گویایی و روانی مطلب، با استقبال چشمگیر فرآیند مفاهیم قرآنی مواجه شده است.

۳. ارائه‌ی واژگان دشوار

افرون بر ترجمه‌ی کل آیات، واژگان دشوار هر صفحه نیز در بخش جداگانه ذکر گردیده است. سعی نگارندهان براین بوده است که در بیان معانی واژه‌ها، معنای اصلی ریشه و رابطه‌ی آن با معنای خاص این واژه نیز بررسی شود و به همین جهت در برخی موارد، ابتدا معنای ریشه درون پرانتزآمد و پس از آن، معنای واژه‌ی مورد نظر ذکر شده است. مطالب این بخش، علاوه بر تفاسیر معتبر، از سه منبع «التحقیق فی کلمات القرآن الکریم»، «قاموس قرآن» و «مفہمات الفاظ القرآن الکریم» استخراج شده است.

۴. توضیح مختص و نکات بر جسته‌ی آیات

این بخش به بیان نمای کلی آیات، شأن نزول، ارتباط آیات، بیان روایات تفسیری و تبیین گره‌های فهم آیات اختصاص یافته است؛ به گونه‌ای که با مطالعه‌ی این بخش، عمدۀ نیاز مخاطبان در مراجعته به تفاسیر مفصل، برطرف می‌گردد. از آن جا که تلاش شده است در این بخش، نهایت اختصار و دقت در کوتاهی و رسایی مطلب لحاظ گردد، لذا مصراًنه پیشنهاد می‌شود قرآن پژوهان گرامی، پس از خواندن ترجمه و بخش واژگان، به این بخش مراجعه و به دقت آن را مطالعه نمایند. مطالب این بخش عمدتاً از تفاسیر گران‌سنگی چون المیزان، تسنیم، نمونه، مجمع البیان، نورالثقلین، نور، کوثر (یعقوب جعفری)، تفسیر مبین (ابوالفضل بهرام پور) و قرآن حکیم (جمعی از محققین) می‌باشد. عموم مطالب مندرج در این کتاب، مورد اتفاق مفسران بوده و از بیان اقوال مختلف

خودداری شده است. با این وجود، در موارد اختلافی یا نقل مستقیم یا حتی اقتباس به نزدیک‌ترین منبع اشاره شده است. گفتنی است در مواردی که مطلب مذکور از مطالب ذیل آیه یا واژه‌ی مورد بحث برگزیده شده باشد، تنها به نام اختصاری منبع اشاره و از ذکر دقیق جلد و صفحه خودداری شده است.

۵. گزینش پیام‌های کلیدی و کاربردی:

خلاصه‌ای از مهم‌ترین پیام‌ها و نکات برجسته‌ی کلیدی -که امکان طرح آن در بخش توضیحات وجود نداشت- در این قسمت آورده شده است. بخشی از این پیام‌ها از «تفسیرنور، محسن قرانی» گزینش شده و در انتخاب آن کوشش شده تا به کاربرد آن در زندگی روزمره و ظرایف قرآنی توجه شود. هم‌چنین در پاره‌ای از موارد، از اشعار حکیمانه و پرمحتو-که نقش بسزایی در ماندگاری پیام اخلاقی و تربیتی آیات قرآن دارد- بهره جسته‌ایم.

۶. طرح سؤالات پژوهشی:

یکی از ویژگی‌های هر کتاب آموزشی، طرح سؤال و فعالیت‌های پژوهشی برای آن دسته از مخاطبانی است که جویای مطالب بیشتر و عمیق‌تری می‌باشند. به همین منظور، در پایان هر صفحه، چند سؤال پژوهشی مطرح گردیده است تا هم به عطش مشتاقان جویای مطالب علمی پاسخ دهد و هم با ایجاد سؤال در ذهن مخاطبان، ایشان را به تحقیق، تدبیر و تعمیق اندوخته‌های قرآنی تشویق نماید.

سخنی با مریبان:

رعایت نکات زیر در بهبود روش آموزش مریبان عزیز‌تأثیر بسزایی خواهد داشت:

۱. مطالب هر صفحه از قرآن برای یک جلسه آموزشی تنظیم شده است. بنابراین، از فرآگیران بخواهید که پیش از ورود به کلاس، متن قرآن، را به دقت تلاوت نموده و از این آن صفحه را به خاطر بسپارند.

۲. در ابتدای کلاس، آیات هر صفحه با استفاده از شیوه‌های متنوع (استماع از نوار، ترتیل خوانی استاد، هم‌خوانی، و یا پرسش از فرآگیران) تلاوت شود.

۳. سپس، پرسش از از از این صورت گیرد. گاهی برای اطمینان از بدهی خاطر سپاری فرآگیران لازم است یک واژه چندین بار، ولی با فاصله و از افراد مختلف پرسیده شود. در مرحله‌ی بعد، پرسش از ترکیب‌ها و درانتها، پرسش از ترجمه‌ی آیات انجام می‌گیرد.

۴. مطرح نمودن توضیحات آیات، حتماً نیازمند ایجاد انگیزش افرینی و طرح سؤال است. مناسب است اساتید بزرگوار متناسب با توضیحاتی که در کتاب آمده است، سؤالاتی را مطرح نمایند و از قرآن آموزان یعنی‌حمد لحظاتی نسبت به آن تأمل نمایند، سپس در کنار شنیدن تراویش‌های فکری ایشان، مطالب کتاب را بازگو نموده و در موارد نیاز از روی متن خوانده و توضیح داده شود.

۵. بخش پیام‌ها از جذاب‌ترین بخش‌های است. در صورتی که زمان کافی در اختیار باشد و سطح علمی شاگردان بالا باشد، می‌توانید به جای ارائه‌ی مستقیم پیام، سؤالاتی را مطرح نموده که خود قرآن آموزان پیام را به دست آورند. نمونه‌ای از این پرسش‌ها در بخش خودآزمایی آمده است.

۶. در بخش سؤالات پژوهشی، سؤالات متنوعی مطرح شده است که می‌توانید متناسب با سطح علمی قرآن آموزان و نیز منابعی که در اختیار دارند، یک یا چند سؤال را به عنوان تکلیف پژوهشی معین نمایید تا پاسخ آن‌ها را به صورت مکتوب در ابتدای جلسه‌ی بعد تحويل دهند. در مواردی که صلاح می‌دانید پاسخ صحیح را در ابتدای جلسه آینده برسی نمایید و سپس به صفحه‌ی جدید بپردازید.

۷. بیشندهاد می‌شود که برای هر یک از فعالیت‌ها به خصوص پاسخ به سؤالات پژوهشی، امتیازهایی را در نظر بگیرید، تا بر دقت، نظم و همکاری قرآن آموزان بیافزاید و نیز بخشی از نمره‌ی پایانی را بر اساس همین امتیازات اعطای نمایید.

۸. بنای مؤلفان این کتاب آموزشی، برآموزش مطالب اساسی و مهم است، بنابراین، اگرچه بالاترین سطح اطلاعات اساتید نسبت به مطالب، پسندیده و لازم است، ولی جز در موارد ضروری از بیان مطالب پیچیده یا طرح مفصل اقوال مفسرین خودداری فرمایید. وظیفه‌ی خود می‌دانیم از زحمات جناب استاد حجت‌الاسلام والملیمین دکتر محمد حاج ابوالقاسم که اشراف علمی این مجموعه را نقب فرمودند، قدردانی و تشکر نماییم. هم‌چنین از تلاش محققان و نویسندهای این مجموعه، حجاج اسلام سید مهدی هاشمی و حسین صدیقی کمال قدردانی را داشته و از خداوند متعال توفیقات روز افزون را برای ایشان خواستاریم.

امید است استادان و قرآن آموزان گرامی، با ارائه‌ی نظرها و پیشنهادهای خود یاری‌گرما بوده و ان شاء الله حاصل این تلاش‌ها گامی مؤثر در راستای ترویج معارف غنی قرآن بوده و یاور ما در روز فقر و نیازمندی باشد.

و من الله التوفيق

مؤسسی فرهنگی قرآن و عترت نورالقلین

شهر مقدس قم - مهر ماه ۱۳۹۴